

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

CZ.1.07/1.5.00/34.0641
VY_32_INOVACE_SZ.1.13

Ročník: **ZD – 1**

Tematická oblast: **Stroje a zařízení**

Tematický okruh: **Stroje pro dopravu a montáž**

Téma: **5 / 3 Stroje a zařízení pro svislou dopravu, jeřáby**

Zpracoval: **Robert Sventek**

Datum vytvoření: **18.8.2012**

Anotace: Zpracovaný materiál slouží k podání výkladu o strojích a zařízeních pro svislou dopravu a jeřábech. Žákům je postupně dle jejich možností vnímání a specifickým podmínkám výuky předložen studijní materiál ulehčující pochopení probírané tematiky.

Použité zdroje: Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005, ISBN: 80-7320-079-1

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005*

1) Stroje a zařízení pro svislou dopravu

Nejširší použití svislé dopravy se uplatňuje ve stavebnictví při zdvihání, montáži a přemísťování břemen na překladištích, výrobnách a staveništích. K tomu se používá mnoha strojů a zdvihacích zařízení.

Rozdělení dopravních strojů a zařízení:

- stroje na dopravu tuhých látek – zdviháky, kladkostroje, navíjedla, jeřáby, výtahy, dopravníky, plošinové a vidlicové vozíky
- stroje na dopravu kapalin potrubím – čerpadla
- stroje na dopravu plyných látek – ventilátory, dmyhadla, kompresory a vývěvy

2) Jeřáby

Jeřáby zajišťují přemísťování břemen svislým a vodorovným směrem ve vymezeném prostoru.

Mostové jeřáby

Používají se ve stabilních výrobnách, halách, dílnách. Nosnou konstrukci tvoří **jeřábový most**, po němž se pohybuje zdvihací zařízení – **jeřábová kočka**. Mostový jeřáb má tři hlavní elektromotory, a to pro pojezd mostu, pro pojezd kočky a pro zdvihání břemena. Jeřábový most a kočky čtyřmi koly pojíždějí po kolejnicích. Kolejnice pro kočku jsou připevněny k jeřábovému mostu.

http://www.gigasro.cz/files/jednosnikove_mostove_jeraby/jednosnikove-mostove-jeraby-01.jpg

<http://www.manipulacni-technika.cz/katalog-obrazku/produkt-66/detail-mostovy-jerab-5-t-1-78.jpg>

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005*

Portálové jeřáby

Mají nohy, na nichž je uložený příčný nosník, na kterém je zavěšen elektrický nebo ruční řetízkový kladkostroj.

http://www.sokomax.cz/data/1203058626_69.jpg

http://images.kkeu.de/is/image/kke/Port%C3%A1lov%C3%BD_je%C5%99%C3%A1b_zoom--00029189-01.jpg

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005*

Stavební jeřáby

Rozeznáváme čtyři základní druhy stavebních jeřábů: **věžové, portálové, vozidlové a lanové.**

<http://tvstav.cz/user/data/modul-images/3479-preview-liebherr1.jpg>

Stavební věžové jeřáby

a) lehké – využití při stavbách domů, jejichž šířka nepřesahuje 12 m, výška 5 podlaží (asi 20 m). Nejčastěji dopravují betonovou směs od míchačky a přiměřené těžké prefabrikáty. Délka ramene do 16 m.

b) střední – využití při velkých stavbách budov, délka ramene 20 až 25 m, výška vyložení materiálu až 12 podlaží.

c) těžké – používají se při stavbách velkých průmyslových objektů, délka ramene do 50 m, výška vyložení materiálu až 80 m.

d) univerzální – mohou pracovat jako pojízdné nebo jako tzv. **šplhací**. Jeřáb může šplhat vnitřkem stavby nebo zevně. Jeřábová věž je uložena ve výtahové šachtě, a jak stavba pokračuje, jeřáb postupuje vzhůru. Jeřáb může obsluhovat velmi vysokou stavbu, aniž se zvětšuje jeho výška. Po zhotovení stavby se musí demontovat a po částech spouštět vnější stranou budovy.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.

Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005

<http://www.doka.com/ext/xmlproducts/mars-img/274px-width/06-Doka-Kletter-Systeme/00509936.jpg>

Samohybné jeřáby na automobilovém podvozku – výhodou těchto jeřábů je lehká a rychlá přemístitelnost na další pracoviště. Jeřáb je poháněn motorem podvozku nebo má vlastní motor. Ovládání je hydraulické. Stabilita se zabezpečuje výsuvnými podpěrami. Jsou čtyři.

<http://www.pragotechnik.cz/wysiwyg/obrazky/obrazky/GMK6400.jpg>

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005*

Lanový jeřáb – tvoří nosné lano, po němž se pohybuje kočka s tažným lanem. Lanové jeřáby umožňují výstavbu mostů velkého rozpětí, údolních přehrad, přepravu sypkého materiálu na velké vzdálenosti.

<http://www.hornictvi.info/cteni/bergwerk/025.jpg>

Jiné typy jeřábů – jedná se o kolejové, pohybující se na kolejovém podvozku, dále plovoucí jeřáby, které slouží pro potřeby lodí.

[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9d/DOD_v_Malom%C4%9B%C5%99ic%C3%ADch_\(13\).jpg/220px-DOD_v_Malom%C4%9B%C5%99ic%C3%ADch_\(13\).jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9d/DOD_v_Malom%C4%9B%C5%99ic%C3%ADch_(13).jpg/220px-DOD_v_Malom%C4%9B%C5%99ic%C3%ADch_(13).jpg)

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005*

<http://www.dolin.estranky.cz/img/mid/14805/edk-1000---zeleznicni-jezab--28-.jpg>

http://www.tugtowing.cz/wp-content/uploads/vlek_jezab/001.jpg

*Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.
Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství
PARTA, 2005*

3) Otázky k zopakování látky

- 1.) Jaké znáš druhy jeřábů?
- 2.) Jaké znáš stavební jeřáby?

4) Písemná část do sešitu

T 5 / 3 Stroje a zařízení pro svislou dopravu, jeřáby

1) Stroje a zařízení pro svislou dopravu

Nejširší použití svislé dopravy se uplatňuje ve stavebnictví při zdvihání, montáži a přemísťování břemen na překladištích, výrobnách a staveništích. K tomu se používá mnoha strojů a zdvihacích zařízení.

Rozdělení dopravních strojů a zařízení:

- stroje na dopravu tuhých látek – zdviháky, kladkostroje, navíjedla, jeřáby, výtahy, dopravníky, plošinové a vidlicové vozíky
- stroje na dopravu kapalin potrubím – čerpadla
- stroje na dopravu plyných látek – ventilátory, dmychadla, kompresory a vývěvy

2) Jeřáby

Jeřáby zajišťují přemísťování břemen svislým a vodorovným směrem ve vymezeném prostoru.

a) Mostové jeřáby

Používají se ve stabilních výrobnách, halách, dílnách. Nosnou konstrukci tvoří **jeřábový most**, po němž se pohybuje zdvihací zařízení – **jeřábová kočka**. Mostový jeřáb má tři hlavní

elektromotory, a to pro pojezd mostu, pro pojezd kočky a pro zdvihání břemena. Jeřábový most a kočky čtyřmi koly pojíždějí po kolejnicích. Kolejnice pro kočku jsou připevněny k jeřábovému mostu.

b) Portálové jeřáby

Mají nohy, na nichž je uložený příčný nosník, na kterém je zavěšen elektrický nebo ruční řetízkový kladkostroj.

c) Stavební jeřáby

Rozeznáváme čtyři základní druhy stavebních jeřábů: **věžové, portálové, vozidlové a lanové.**

Stavební věžové jeřáby:

lehké – využití při stavbách domů, jejichž šířka nepřesahuje 12 m, výška 5 podlaží (asi 20 m).

Nejčastěji dopravují betonovou směs od míchačky a přiměřené těžké prefabrikáty. Délka ramene do 16 m.

střední – využití při velkých stavbách budov, délka ramene 20 až 25 m, výška vyložení materiálu až 12 podlaží.

těžké – používají se při stavbách velkých průmyslových objektů, délka ramene do 50 m, výška vyložení materiálu až 80 m.

univerzální – mohou pracovat jako pojízdné nebo jako tzv. **šplhací**. Jeřáb může šplhat vnitřkem stavby nebo zevně. Jeřábová věž je uložena ve výtahové šachtě, a jak stavba pokračuje, jeřáb postupuje vzhůru. Jeřáb může obsluhovat velmi vysokou stavbu, aniž se zvětšuje jeho výška. Po zhotovení stavby se musí demontovat a po částech spouštět vnější stranou budovy.

Samohybné jeřáby na automobilovém podvozku – výhodou těchto jeřábů je lehká a rychlá přemístitelnost na další pracoviště. Jeřáb je poháněn motorem podvozku nebo má vlastní motor. Ovládání je hydraulické. Stabilita se zabezpečuje výsuvnými podpěrami. Jsou čtyři.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Robert Sventek.

Při zpracování využita učebnice Strojní zařízení pro odborná učiliště, obor vzdělávání zednické práce, nakladatelství PARTA, 2005

Lanový jeřáb – tvoří nosné lano, po němž se pohybuje kočka s tažným lanem. Lanové jeřáby umožňují výstavbu mostů velkého rozpětí, údolních přehrad, přepravu sypkého materiálu na velké vzdálenosti.

Jiné typy jeřábů – jedná se o kolejové, pohybující se na kolejovém podvozku, dále plovoucí jeřáby, které slouží pro potřeby lodí.